

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТУРИЗМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ»**

10-11 квітня 2024

Житомир 2024

Міністерство освіти і науки України
Поліський національний університет
Кафедра економіки, підприємництва та туризму

МАТЕРІАЛИ

III Всеукраїнської науково-практичної конференції

**«ТУРИЗМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ»**

10-11 квітня 2024

Житомир 2024

УДК 379.85
Т87

*Рекомендовано до друку вченою радою
Поліського національного університету
(протокол № 9 від 24 квітня 2024 року)*

Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети: матеріали III Всеукр. наук.-практ. конференції (м. Житомир, 10-11 квітня 2024 р.). Житомир: Поліський національний університет, 2024. 197с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

- Голова:
Скидан О.В. д.е.н., професор, ректор Поліського національного університету.
- Богославець О.Г. к.е.н., доцент, доцент кафедри регіональної економіки і туризму, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана;
- Валінкевич Н.В. д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та туризму Поліського національного університету;
- Ільїн Л. В. д. геогр. н., професор, завідувач кафедри туризму та готельного господарства ВНУ ім. Лесі Українки;
- Кудінова І. П. к.е.н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму НУБіП України;
- Любіцева О. О. д. геогр.н., професор, завідувач кафедри країнознавства та туризму Київського національного університету ім. Тараса Шевченка;
- Мазур В.С. к.е.н., професор, професор кафедри міжнародного туризму і готельного бізнесу ННІ міжнародних відносин ім. Б.Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету;
- Опалов О.А. д.е.н., доцент, декан факультету економіки та менеджменту Поліського національного університету;
- Сегіда К. Ю. д. геогр. н., професор, професор кафедри соціально-економічної географії і регіоназнавства імені Костянтина Немця Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
- Студінський В.А. д.і.н., професор, директор Науково-дослідного навчального центру» ПринцепС»;
- Титова О.М. д.і.н., професор, директор Центру пам'яткознавства Національної Академії наук України і УТОПІК.
- Відповідальні секретарі:
Тищенко С.В. к.е.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму;
Чернишова Т.М. к.б.н., доцент кафедри економіки, підприємництва та туризму;
- Секретар:
Мутасова С. А. завідувач навчальної лабораторії кафедри економіки, підприємництва та туризму.

Матеріали подаються у авторській редакції.

Відповідальність за достовірність фактів, статистичної інформації, власних імен, цитат та інших відомостей, наданих у рукописах, несуть автори публікацій.

©Автори статей, 2024. Поліський національний університет, 2024.

ЗМІСТ

	с.
Секція 1. ТУРИЗМ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТУРИЗМУ ТА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
ТИЩЕНКО С. В., КОГУТ А. С., ПИЛИПЧУК Л. В. Конкурентоспроможність підприємств у сфері туристичних та готельно-ресторанних послуг в сучасних умовах.....	9
ВАЛІНКЕВИЧ Н. В., БОНДАР Д. А. Теоретична сутність туристичної привабливості громади.....	11
ДЕХТЯРЧУК Г. О., ХРАПКО В. С. Теоретико-категоріальний апарат транснаціоналізації підприємництва в туристському бізнесі.....	14
ЧЕРНИШОВА Т. М., ПОТАРЖЕВСЬКА С. Є. Особливості використання сучасних PR технологій у вітчизняному туроперейтингу.....	18
ПЛОТНИКОВА М. Ф., ОКОЧА Є. В., СТЕПАНЮК Д. Р. Досвід ЄС та України в організації та просуванні туристичного продукту.....	22
ОСПЧУК А. С., МОЗГОВЕНКО О. В. Інтерактивні українські музеї – основна складова туристичної подорожі і запорука розвитку туристичної галузі.....	25
ТИЩЕНКО С. В., БЕЗИМЕННИЙ О. В. Основні напрями розвитку та використання інформаційних систем в туроперейтингу.....	27
ВАЛІНКЕВИЧ Н. В., МАШКОВ М. С. Франчайзингові мережі як форма роботи туристичних підприємств.....	30
ТИЩЕНКО С. В., КАРПІНСЬКА О. С. Перспективи розвитку турагентської та туроператорської діяльності в Україні.....	34
ШМИГЕЛЬ О. Є, ОСИПЧУК Д. Р, СЕРГАТЮК О. В. Характеристика застосування інформаційних систем в діяльності туристських підприємств.....	38
ТИЩЕНКО С. В., ПОЛЮШКЕВИЧ А. І., ГАВРИЛЮК Є. В. Характеристика основних поколінь туристичних ТНК.....	41
НАТАЛІА КРАВЧУК, БЕЗИМЕННИЙ С. В. Інформаційна система як основа туристського бізнесу.....	43

ОСПЧУК А. С., ЧУГАЄВСЬКА О. Ю.

Інформаційні системи та платформи як фасилітатори туристичного бізнесу..... 49

КОВАЛЕНКО О. В., ШЕЙКО В. І.,

Застосування доповненої реальності у туризмі..... 52

БУЛУЙ О. Г., АРЗАНОВ Д. О., СТАХОВСЬКА Д. О.

Роль родових поселень у організації туристичної діяльності..... 55

**Секція 2 МАРКЕТИНГ І МЕНЕДЖМЕНТ У СФЕРІ
ТУРИСТИЧНИХ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ**

БОНДАР Д. А., ВИГОВСЬКИЙ В. С.

Управління персоналом як фактор підвищення ефективності підприємств туристичного бізнесу..... 59

ВАЛІНКЕВИЧ Н. В., НЕСЕНЕНКО Я. С.

Вдосконалення системи мотивації та стимулювання персоналу підприємств туристичної індустрії..... 62

ТИЩЕНКО С. В., КОЛЕСНИК В. С.

Маркетинг і менеджмент у сфері туристичних та готельно-ресторанних послуг..... 65

ЧЕРНИШОВА Т. М., КУЛЕШНИК К. В.

Діяльність готельних ланцюгів на території України..... 67

ТИЩЕНКО С. В., КУЧЕРЕНКО В. В.

Сучасні методи управління готельним бізнесом в туристичній сфері..... 70

ПЛОТНІКОВА М. Ф., КАРПІНСЬКА О. С., НАДОПТА І. М.

Організаційно-економічні та маркетингові засади розвитку туризму..... 73

ТИЩЕНКО С. В., МИХАЙЛІВСЬКА А. М.

МЕЛЕШКО А. М., МЕЛЬНИК І. А.

Напрямки вдосконалення інформаційних систем підприємств туристських і готельних структур з метою підвищення їх конкурентоздатності..... 76

ВАЛІНКЕВИЧ Н. В., ДЕХТЯРЧУК Г. О.

Управління персоналом в туристичній компанії..... 79

МАЗУР В. С., БОНДАР І. О.

Розробка маркетингових заходів зі стимулювання внутрішнього туризму..... 82

МАЗУР В. С., ПАЛАНЮК Т. Т.

Туристично-рекреаційний потенціал Хорватії (на прикладі

Далматинських островів).....	85
БАЛДЖИ М. Д., БОРДАН В.	
«Чорний» PR-менеджмент в туризмі: методи атаки та методи захисту.....	87
ЧЕРНИШОВА Т. М., ВАСИЛЕНКО А. Д.	
Розвиток ресторанного бізнесу в умовах глобальних викликів.....	89
ОСІПЧУК А. С., ХВОРОСТЯНА О. А.	
Маркетингові стратегії туристичного підприємства.....	92
МАЗУР В. С., ГЕРУН О-В. В.	
Стратегії розвитку туристичного та готельно-ресторанного бізнесу в умовах цифрової трансформації.....	95
ЧЕРНИШОВА Т. М., ХМЕЛЬНИЦЬКА А.-М. Р.	
Вимоги до будування приміщень для підприємств готельного бізнесу, що надають послуги людям з обмеженими можливостями.....	98

Секція 3 ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇН ТА РЕГІОНІВ

КОЦЕНКО М. С.	
Органічне землеробство як один із факторів розвитку зеленого туризму в Україні.....	102
МОЗГОВЕНКО О. В.	
Етнографічний аспект сільського зеленого туризму на Житомирщині – як визначальний для успішного розвитку.....	105
КОВАЛЕВСЬКА І. М.	
Цілющі і оздоровчі властивості лісу як природного лікувального ресурсу.....	107
БЕЗСМЕРТНЮК Т. П.	
Музей шотландського футболу як туристична атракція.....	111
ІЛЬІН Л. В., КУЧЕР П. В.	
Оцінювання й рейтингування природно-антропогенних рекреаційно-туристичних ресурсів Рівненської області	114
ІЛЬІНА О. В.	
Озерні пелюди Волинської області: ресурси та перспективи використання у лікувальній рекреації.....	120

Секція 4 ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК БАЗА РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ

КУДІНОВА І. П. Спадщина для майбутнього: відповідальний туризм.....	125
КУДІНОВА І. П., ХОРУЖЕНКО Л. Г. Роль українських сувенірів в розвитку культурної спадщини.....	127
ЧЕРНИШОВА Т. М., ХМЕЛЬНИЦЬКА А.-М. Р. Організація співпраці для збереження культурних пам'яток.....	130
ЧЕРНИШОВА Т. М., РУБАН В. М. Характеристика (види та типи) музейних підприємств як об'єктів музейного туризму.....	134
МАХОРИН Г. Л. Лютерани байкового Некрополя.....	136
ОСПЧУК А. С., ЗАЄЦЬ В. М., ТИМОЩУК Т. В. Приховані перлини України.....	144
МАЗУР В. С., АНТОСЄВА Д. Ю. Історико - культурна спадщина як база розвитку туризму.....	149
КОВАЛЕВСЬКА І. М., ДУБИНА В. А., ОВСІЄНКО В.В. Туристичні дестинації Житомирщини: замки, палаци, церкви в культурно-пізнавальному туризмі.....	150

Секція 5. НАСЛІДКИ ВІЙСЬКОВОЇ АГРЕСІЇ РОСІЇ ДЛЯ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТУРИЗМУ

КОВАЛЕВСЬКА І. М., ВАЛЬЧУК А. О. Огляд національного ринку готельних послуг в умовах військової агресії.....	154
ОСПЧУК А. С., ІГНАТЮК В. Р. Вплив військових дій на функціонування готельно-ресторанного бізнесу.....	158
МАЗУР В. С., БІЛА М. О. Розвиток індустрії туризму в повоєнний період.....	161
МАЗУР В. С., ЛЮБУНЬ Р. В. Становище сфери туризму під час повномасштабного вторгнення станом на 2024 рік: адаптація та виклики.....	163
ОСПЧУК А. С., ТУЗ Т. Оцінка впливу війни на ефективність діяльності закладів готельно-ресторанної сфери.....	166

Секція 6. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ОРІЄНТАЦІЯ РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТІВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ

МУТАСОВА С. А., СИДОРЕНКО К. В. Туристичний бізнес у конкурентному середовищі: сучасні напрямки розвитку.....	170
ТИЩЕНКО С. В., АНТНЕВСЬКА К. О. Огляд сучасних інформаційних технологій в туристичній індустрії.....	173
ШМИГЕЛЬ О. Є., МАНГУШЕВА Ю. О. Концепція туристського продукту та роль туристичної агенції у його формуванні.....	176
КОВАЛЕВСЬКА І. М., СЕМЕНЕЦЬ К. О. Розвиток туризму в умовах пандемії.....	179
МУТАСОВА С. А., ПРОХОРЧУК А. Д., ОВСІЄНКО В.В. Сучасні можливості та перспективи розвитку діяльності національного туристичного оператора.....	181

Секція 7. СТРАТЕГІЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТУРИЗМУ: МІЖНАРОДНИЙ, НАЦІОНАЛЬНИЙ І РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТИ

ТИЩЕНКО С. В., ШИЛКІНА В. С. Сучасні можливості та перспективи розвитку турагентської діяльності в Україні.....	186
ОСПЧУК А. С., ТОЛОЧКІНА Є. П. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні.	190
ЧЕРНИШОВА Т. М., ЯРМОЛЦЬКА К. В. Післявоєнне відновлення туризму в Житомирській області.....	192
МАЗУР В. С., СКОКЛЮК. М. С. Стратегія повоєнного відновлення туризму: міжнародний, національний та регіональний аспекти	194

МУЗЕЙ ШОТЛАНДСЬКОГО ФУТБОЛУ ЯК ТУРИСТИЧНА АТРАКЦІЯ

Музеї, як носії культурної та пізнавальної інформації, є одними із найважливіших об'єктів туристичної діяльності, яка в процесі постійного розвитку приваблює нових відвідувачів, поступово інтегруючись з іншими сферами життєдіяльності суспільства.

Спортивні музеї, окрім вшанування історії та спортсменів, створюються в різних частинах світу також з метою підкреслення культурної та соціальної значущості спорту. Деякі з найбільших спортивних музеїв світу можуть відігравати певну роль у сприянні економічному розвитку країни. Музеї спорту можуть фінансуватися приватними особами, регіональними органами влади або національним урядом країни, міжнародними або національними спортивними федераціями. Спортивні музеї можна класифікувати за різними категоріями, наприклад, спортивні музеї, присвячені певному виду спорту або певній спортивній події, музеї особистостей певного виду спорту.

Футбольний туризм набуває широкого розвитку на світовому ринку туристичних послуг, що пов'язано, в першу чергу, з проведенням футбольних чемпіонатів різних масштабів [1]. Одним із типів спортивних музеїв та складовою частиною ресурсного потенціалу розвитку футбольного туризму є музеї футболу.

Попри історію, яка налічує понад 150 років, футбол лише нещодавно став центром уваги національних і міжнародних музеїв [2]. Залучаючи до одного з найпопулярніших видів спорту, музеї футболу розширюють можливості охоплення ширшої аудиторії та створення форумів для обговорення питань історії та ідентичності [5]. Футбольні музеї представляють історію футболу та сприяють комунікації між різними футбольними культурами.

Музей шотландського футболу має статус національного музею футбольних асоціацій Шотландії та розташований на території стадіону Гемпден Парк у місті Глазго, який є домашньою ареною для футбольного клубу «Квінз Прак» та збірної Шотландії з футболу. Музей, заснований у 1994 році, спочатку розташовувався у невеликій

частині Музею транспорту Глазго. У 2001 році Музей шотландського футболу був перенесений у Гемпден Парк. Метою функціонування Музею шотландського футболу є популяризація унікальної футбольної спадщини Шотландії, створення та підтримка національної футбольної колекції, а також навчання та натхнення майбутніх поколінь.

Музей шотландського футболу – перший у Європі національний музей футболу. Також музей став першим у Глазго, який отримав престижну п'ятизіркову оцінку від VisitScotland (Національної туристичної організації Шотландії), що робить його однією з найпопулярніших туристичних атракцій Шотландії. Колекція Музею шотландського футболу визнана національно значущою за версією національного органу розвитку музейного сектору в Шотландії – Музейні Галереї Шотландії (Museums Galleries Scotland). Музей володіє офіційною акредитацією даного органу як недержавний національний музей, що фінансується урядом.

Музей є чудовим місцем відпочинку для шанувальників великої гри. Тут представлено 2500 експонатів, що розповідають про історію футболу в Шотландії, а також є кінокадри, що висвітлюють деякі з найбільш пам'ятних матчів і великих гравців. Відвідувачі музею мають можливість подивитись на оригінальний, виготовлений у 1873 році, Кубок Шотландії, що є найстарішим у світі національним футбольним трофеем та дізнатися про історію шотландського футболу, починаючи з XIX століття до наших днів, представленої у 14 виставкових галереях. У музеї зберігається понад 2000 футбольних сувенірів, у тому числі найстаріша у світі кепка та квиток на матч з першого офіційного міжнародного матчу 1872 року.

Особливої уваги туристів заслуговує Зала слави, створена для вшанування гравців, менеджерів, офіційних осіб, які зробили значний внесок у розвиток шотландського футболу. Починаючи з 2004 року, Зала слави є постійною частиною Музею шотландського футболу, де вшановуються люди, які досягли вершин у своїй професії та зробили значний внесок у футбольну репутацію Шотландії завдяки своїй майстерності, духу та цілеспрямованості. Зала слави шотландського футболу швидко зарекомендував себе як «must-see» для кожного футбольного вболівальника і кожного, хто цікавиться цією великою грою.

Для відвідувачів музею обов'язковою є екскурсія по стадіону, під час якої туристи мають змогу відчутти Гемпден Парк так, як це роблять гравці в день матчу, пройшовши тим самим маршрутом, що й футболісти. Туристи мають нагоду відвідати підземну проїжджу частину, роздягальні команд, зону розминки гравців, вдарити по м'ячу

в критій зоні для розминки, вимірявши швидкість свого удару за допомогою електронних приладів, пройти на поле до чаші стадіону з тунелю для гравців, а потім піднятися сходами до зони нагородження переможців і уявити вручення трофея переможців. Візит до музею не буде повним без відвідування кафе «Гемпден». Відвідувачам пропонується зробити перерву, щоб розслабитися і насолодитися чимось з асортименту гарячих і холодних напоїв, а також легких закусок.

Разом з тим, Музей шотландського футболу є цікавим навчальним закладом. Футбол є важливою частиною спадщини Шотландії, способу життя шотландців та почуття ідентичності. Музей збирає, зберігає та інтерпретує цю спадщину, а наявні галереї використовують предмети, фільми, звук та інтерактивні заходи, щоб пояснити історію та вплив футболу в Шотландії. Кожен основний розділ музею супроводжується примітками та низкою заходів, які можна скопіювати для зручності використання під час відвідування.

Музей шотландського футболу в Глазго пропонує відвідувачам унікальну футбольну подорож, у якому є щось цікаве для всіх вікових категорій і, що важливіше, він здатен навчати й надихати майбутні покоління. Музей шотландського футболу продовжує розвиватися, роблячи все можливе, щоб зберегти спадщину Великої Британії як країни, яка подарувала світу футбол.

Список використаних джерел:

1. Безсмертнюк Т. П. Теоретичні підходи до визначення поняття футбольний туризм. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realta domestiche* : збірник наукових праць «АГОС» з матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (Т. 1), м. Болонья, 12 листопада 2021 р. Вінниця-Болонья: Європейська наукова платформа, Associazione Italiana di Storia Urbana, 2021. С. 31–32.
2. Haxall, D. (2018). The National Football Museum and the FIFA World Football Museum. *Journal of Sport History* 45(2), 244-246. <https://www.muse.jhu.edu/article/707499>.
3. Scottish Football Museum. Вебсайт. URL: <https://www.scottishfootballmuseum.org.uk/> (дата звернення: 03.04.2024).
4. Scottish Football Museum. Wikipedia. The Free Encyclopedia : вебсайт. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Scottish_Football_Museum (дата звернення: 03.04.2024).

5. Yang, J. (2017). Football Museums: History, Identity, and Connection. *The International Journal of the History of Sport*, 34(17–18), 1872–1882. <https://doi.org/10.1080/09523367.2018.1481048>

УДК 911.3:621.39(477.81)

Ільїн Л. В.

д.геогрн., професор,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

Кучер П. В.

*к.геогр.н., ст. викладач, Львівський державний університет
фізичної культури імені Івана Боберського*

ОЦІНЮВАННЯ Й РЕЙТИНГУВАННЯ ПРИРОДНО- АНТРОПОГЕННИХ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Важливим завданням забезпечення сталого розвитку сфери туристичних послуг є оцінка її ресурсного потенціалу. Оцінка туристичних ресурсів є важливою передумовою планування туристичної галузі на національному й регіональному рівні, оптимізації просторової та господарської організації територіальних туристично-рекреаційних комплексів. У сучасних ринкових умовах комплексна оцінка туристичних ресурсів створює підґрунтя для реалізації рентного механізму їх використання, застосування ресурсів за принципом платності природокористування. Без належної системи оцінки суттєво ускладнюється розробка цільових програм розвитку туризму та рекреації, ефективне використання наявних туристичних ресурсів, їх охорона й розвиток. Загалом, оцінка туристичних ресурсів і територій є найважливішим механізмом управління розвитком туризму, контролю за соціальними, екологічними та економічними наслідками туристичної діяльності [8].

Питання збереження здоров'я, відновлення фізичних, емоційних та розумових сил людини завжди перебувало у фокусі уваги туризмології та ресурсознавства. Через збройну агресію України проблематика відпочинку та рекреації набуває дедалі більшої актуальності, особливо для осіб, які постраждали через військові дії. Природно-заповідні

Наукове видання

**ТУРИЗМ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ТА
НАЦІОНАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ**

МАТЕРІАЛИ

**III Всеукраїнської науково-практичної
конференції**

(м. Житомир, 10-11 квітня 2024 р.).

Надруковано з оригінал-макета замовника
Підписано до друку 17.04.2024. Формат 60x84/8. Папір
офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Умовн. друк. арк. 10,1 Наклад 50 прим. Замовл. №7.

Видавництво ПНУ ДК № 3544 від 05.08.09 р. м. Житомир, вул.
Бульвар Старий, 7 тел.: (0412) 422-106
